

Sota la manta

Aquest estiu la problemàtica del ‘top manta’ va arribar al seu punt àlgid a la ciutat de Barcelona, on els manters literalment van ocupar la zona portuària. Després de diverses batusses, l’Ajuntament ha traçat un pla social per ajudar aquest col·lectiu a trobar una sortida. Amb un nou protocol policial, les aigües s’han calmat, però no se sap ben bé si la situació actual és de pau o de treva.

*Reportatge d’Àstrid Bierge
Fotografies de Jordi Play*

Bosses, carteres, mocadors, rellotges, ulleres, jerseis, gorres, CD, sabates, pals de *selfie*...

Al *top manta* hi ha de tot. Els venedors, joves, de pell lluent i roba pulcra, comercien amb autòctons i turistes mentre miren, amb ulls nerviosos, que no vingui la policia. Quan un company els avisa que és a prop, estiren la manta i marxen cames ajudeu-me amb el seu gran farcell penjat de l’espatlla. Fa més de deu anys que hi ha manters a Catalunya, però el polèmic fenomen ha anat en augment i aquest estiu va arribar a un punt de tensió sense precedents. L’11 d’agost, mentre els Mossos d’Esquadra escorcollaven un habitatge de Salou en una operació que perseguia articles falsificats a la Costa Daurada, un manter va morir en caure pel balcó. La policia va assegurar que s’havia llançat. El seu germà va assegurar que va ser un agent qui l’havia llançat. Les batusses que va haver-hi entre els manters de Salou i la policia es van ajuntar amb les baralles a la ciutat de Barcelona, on aquest estiu va haver-hi una important proliferació de manters.

Una vida millor

“Quan arribes aquí, somies de trobar una vida millor. En canvi, el primer que fa l’administració és espantar-te. Et diuen que has d’estar tres anys abans de poder obtenir els papers i que hi ha molta cua als serveis socials per donar-te menjar i llit. Els qui portem anys aquí ja fa temps que mirem de fer córrer la veu al Senegal que sobreviure no és gens fàcil”. Ho explica Aziz Faye, un manter que porta set anys a Catalunya i que ara és un dels portaveus del Sindicat Popular de Venedors Ambulants, constituït a Barcelona a principis d’octubre com una plataforma per donar veu als interessos d’aquest col·lectiu. La majoria de manters de Catalunya són de Senegal, un país en què la gent, diu Faye, és molt hospitalària i sempre ajuda les persones que no tenen res. “La nostra cultura és així, i hem portat aquí aquesta manera de fer”. Els senegalesos que fa temps que viuen a Catalunya han creat una mena de xarxa de solidaritat i que ajuden els nouvinguts o els qui estiguin passant una mala època. Els allotgen i els donen menjar durant

un temps fins que comencin a generar ingressos. De fet, també els introdueixen en el món del *top manta*, una feina irregular que, segons Faye, és l’únic mecanisme de supervivència que tenen. “Quan arribes i t’expliquen que han enviat centenars de currículums i que no hi ha manera de trobar feina, entens que la venda ambulants és l’única sortida per sobreviure. És una feina digna, no fem mal a ningú, no robem ni som delinqüents”. Assegura, però, que no els agrada gens la seva situació, que vendre irregularment els fa patir molt i que el que volen és trobar “una feina normal”. La majoria tenen un ofici. Ell és costurer i pescador. “Quan un manter troba lloc, deixa el carrer immediatament”.

El sindicat de manters va néixer després dels conflictes viscuts a Barcelona aquest estiu i davant la voluntat del govern de Barcelona de tractar la problemàtica des d’un punt de vista social. “El sindicat ens dóna veu i ens fa lluitar d’una altra manera. Volem negociar una sortida, i si hi ha voluntat i diàleg, podem trobar solucions”. El sindicat, que ja té

cent cinquanta afiliats a Barcelona i que també vol defensar els drets d'altres venedors ambulants –com els llauners–, ja ha mantingut els primers contactes amb el consistori. El 10 de desembre va haver-hi la primera reunió de la taula de ciutat que s'ha muntat per mitjançar entre els diferents actors implicats en la problemàtica. La taula, proposada i dirigida pel regidor d'ERC Jordi Coronas, forma part d'un pla integral ideat pel govern de Barcelona en Comú.

Segons el document, “no es tracta sols de dissenyar actuacions a curt termini per resoldre el conflicte dels maners d'aquest estiu sinó de plantejar una estratègia a mig i llarg termini”. El pla, de tres anys de durada i pressupostat en més d'un milió set-cents mil euros, contempla que el consistori ajudi els venedors ambulants a accedir als serveis socials bàsics, que estudiï les possibilitats de reconeixement de la formació professional i acadèmica dels venedors, que els ajudi a buscar ofertes de treball i que els acompanyi en els possibles processos de regularització per agilitar els tràmits. El

plat fort del pla són els deu plans d'ocupació que preveu. Són programes mixtos de treball i formació que permetran als beneficiaris adquirir competències laborals i que duraran entre sis i dotze mesos.

Albert Sales, assessor de la segona tinença d'alcaldia i coordinador del document que defineix el pla, assegura que han mirat d'aprofitar tot el marge de maniobra que té l'Ajuntament: “Estem lluitant contracorrent, amb una llei d'estrangeria totalment injusta que condemna moltes persones a l'exclusió social, a l'exclusió administrativa i a no poder-se guanyar la vida de cap altra manera que amb l'ajuda dels serveis socials, amb la mendicitat o amb activitats irregulars”.

“No pensem seure amb delinqüents”

A la primera trobada de la taula de ciutat, pensada per ajuntar els diferents actors, hi van assistir tots els partits excepte el PP. Tampoc va anar-hi cap representant del món del comerç, el sector més perjudicat per la venda irregular. “Els maners són persones que estan

ESTIREM LA MANTA

I descobrirem què amaga

- Ocupació il·legal de la via pública i mala imatge
- Competència deslleial
- Desprotecció del consumidor
- Xarxes de delinqüència organitzada
- Explotació dels venedors de manta
- Tallers clandestins amb treballadors no declarats
- Pèrdua de llocs de treball en el sector del comerç
- Risc per a la salut i la seguretat dels consumidors
- Vulneració dels drets de propietat industrial i intel·lectual
- Fraus fiscal, falsificacions, imitacions

El cartell de la campanya contra el top manta de la Confederació de Comerciants de Catalunya.

cometent il·legalitats i que per tant són delinqüents. No pensem seure amb delinqüents. L'Ajuntament ha innovat d'una manera sorprenent, això no s'ha fet a cap ciutat del món. El tracte amb ells →

ORGANITZATS. Arran de les tensions d'aquest estiu entre els manters i la Guàrdia Urbana de Barcelona, el col·lectiu ha creat un sindicat i ha protagonitzat diverses manifestacions amb el lema "Sobreviure no es delictes".

➕ A LA VORA DE LA MAR

Violeta Tena i Manuel Lillo

Com a Catalunya, la venda ambulante il·legal ha proliferat en els últims deu anys sobretot en els municipis costaners, on els venedors acudeixen amb la intenció d'aprofitar-se del flux turístic. En municipis com Peníscola, Orpesa, Cullera, Xàbia o Alacant el fenomen és molt present als passejos marítims, per a desgrat dels comerciants locals. "És fonamental vigilar la venda il·legal. El comerç establert legalment paga els seus impostos i es veu totalment perjudicat. Els comerciants legals se senten atacats", explica Toñi Torregrossa, que és presidenta de l'associació de comerciants Mas que centro, d'Alacant. En aquesta ciutat els manters es concentraven fins no fa molt a l'Esplanada, però les mesures de l'equip de govern que encapçala Enrique Echávarri els han dissuadit de fer-ho. El problema és, però,

que s'han desplaçat cap a la zona del port d'Alacant, on només la policia portuària –dependent del Ministeri de Foment– té competències per actuar contra el fenomen del *top manta*. Els comerciants de la ciutat lamenten que aquesta policia no actue amb prou contundència i reclamen cooperació perquè la policia local també pugui intervenir-hi. Com a Alacant, en la majoria de localitats els equips de govern han optat per les mesures coercitives i dissuasòries, que contemplen la creació de patrulles específicament dedicades a aquesta tasca.

També a València ciutat el fenomen s'ha fet com més va més habitual. La plaça de la Reina i les zones pròximes a l'estació és, dins del nucli urbà, on la venda és més present. El passat agost, la regidora de seguretat ciutadana, Sandra Gómez, va anunciar la seua intenció d'abordar aquesta problemàtica no només "des d'una òptica repressiva, sinó habilitant solucions socials" que incloïen mesures d'inserció laboral per als venedors.

→ no es pot plantejar com una negociació. Se'ls ha de dir que, si volen ajuda per inserir-se al mercat laboral, primer han de deixar de fer aquesta activitat sí o sí". Són paraules de Miquel Àngel Fraile, secretari general de la Confederació de Comerç de Catalunya (CCC), que considera que els manters haurien de buscar una forma legal de sobreviure. "Nosaltres hem demostrat molts cops que tenim sensibilitat social, però hi ha moltes persones que tenen problemes i no consideren que la solució sigui delinquir. Si fos així, molta gent atracaria bancs i joieries. És el mateix, sense violència però és el mateix, és un delictes, i davant dels delictes cal que hi hagi tolerància zero".

La CCC fa anys que lluita contra el fenomen del *top manta*. En un document publicat el 2013 va elaborar una llista de tots els perjudicats que considera que comporta aquest tipus de venda ambulante. Per exemple, la "competència deslleial" i la "vulneració dels drets de la propietat industrial i intel·lectual" que comporta la venda de productes

falsificats o d'imitació; l'ocupació il·legal de la via pública –"amb les despeses en seguretat i en higiene que això comporta i que són abonades pels ciutadans a través dels seus impostos"–, o el frau fiscal, ja que "aquesta activitat, que mou grans quantitats de diners, no paga IVA, impost de societats, taxes municipals, IRPF, o Seguretat Social, uns impostos que ajuden a sufragar els costos dels serveis públics de la nostra societat". La CCC també impulsa la campanya permanent Estirem la Manta, una iniciativa que pretén englobar la totalitat de municipis turístics i àrees comercials de Catalunya per "descobrir la part oculta que s'amaga darrere del *top manta*".

Una màfia?

L'informe del CCC també assegura que darrere del *top manta* "hi ha els veritables responsables i beneficiaris d'aquesta activitat, les màfies, i el desconeixement per part de la societat de la cadena d'exploració i d'irregularitats que comporta aquesta activitat, que fa que molts cops

s'interpreti la compra com un acte de caritat i que no s'entengui el venedor com l'últim esllaó d'una banda organitzada". Així, la confederació considera que els manters són l'última anella d'una "cadena d'esclavatge, explotació i irregularitats del segle XXI que es perpetua amb la compra dels ciutadans a les parades del *top manta*".

El Pape Diop, un altre dels portaveus del sindicat de manters, riu amb ironia, cansat d'haver de desmentir la teoria de la màfia. Els manters juren i perjuren que no formen part de cap màfia. Que cadascun d'ells treballa pel seu compte, que compren la mercaderia individualment i legalment i que es queden tots els diners que en treuen sense donar res a cap explotador. Xavier Porcuna, intendent dels Mossos d'Esquadra, confirma a EL TEMPS la versió dels manters: "No són una organització criminal. Sí que hi ha, però, una distribució de l'espai i mecanismes d'autoajuda, com la figura de l'avisador, que adverteix els altres de la presència policial".

+ POC CONTROL A BALEARS

Miquel Payeras

El *top manta* molesta fort ferm els comerciants petits i mitjans de les Illes, agrupats en la Federació de Comerç –l’organització que uneix les dues patronals del sector: Pimeco i Afedeco–, els quals critiquen la passivitat institucional, sobretot dels ajuntaments, davant de la proliferació d’aquest tipus de comerç irregular, en especial quan s’acosta l’estiu, que és quan apareix a les localitats més turístiques, és a dir, a la pràctica totalitat de les litorals.

El passat estiu, alguns llocs com el centre de Palma, Alcúdia, Calvià, vila d’Eivissa, Sant Antoni... venen augmentar molt la presència dels manters. Amb les conseqüents queixes dels comerciants de cada zona. Per exemple, els del carrer de Sant Miquel –situat al centre de la capital mallorquina– es queixaren perquè “pareix que nosaltres hem de pagar els plats romputs d’una malentesa solidaritat” amb els venedors irregulars. Asseguren que són “competència deslleial” que perjudica els seus negocis i que, a més, solen vendre mercaderies falsificades, imitacions de marques bones però amb qualitat més que discutible. Així mateix, adverteixen que “provoquen molt mala imatge turística” de les Illes en general.

Els Mossos, ens explica Porcuna, tenen una doble funció en la problemàtica. D’una banda, donen suport als cossos locals en l’actuació administrativa que es fa contra els manters per l’ocupació de l’espai públic, aportant efectius per evitar que en aquest tipus d’actuacions hi hagi una alteració de l’ordre públic. El paper principal dels Mossos, però, és la investigació dels grups que produeixen i distribueixen els productes falsificats, una activitat estipulada com a delictiva. “El nostre objectiu és que no hi hagi punts de distribució perquè el producte no arribi al venedor. Hi ha diferents punts de venda i nosaltres, quan els trobem, els desmantellem”. Segons les darreres intervencions que s’han fet en aquest sentit, els Mossos han detectat que aquests articles provenen de Turquia i Anglaterra i que acostumen a entrar a Catalunya a través d’empreses privades de paqueteria o de furgonetes particulars.

El 2015 s’han fet diverses intervencions per confiscar productes il·legals. Dues de les més importants han estat a

Girona –a Roses i a la Jonquera, els dos punts amb major incidència de la província– en què es van intervenir sis mil articles il·legals. També n’hi ha hagut cinc al Camp de Tarragona, una de les quals va ser la d’aquest estiu a Salou, que es va saldar amb dotze detinguts i en la qual es van confiscar cinc mil productes falsificats. En aquest darrer cas, els articles estaven a les cases dels manters, però de vegades també es troben en magatzems.

Faye i Diop ens expliquen que ells compren tots els productes de manera legal als polígons de Badalona. “Tenim tots els tiquets i qualsevol persona pot anar-los a comprar”. Protesten pel fet que se’ls persegueixi només a ells i que no s’actui contra la venda de productes falsificats a internet i a les botigues de la Rambla i de la Rambla del Raval. Albert Sales, coordinador del pla de l’Ajuntament de Barcelona, comparteix la crítica dels manters i, de fet, el pla també preveu instar la Generalitat de Catalunya i l’Estat que es persegueixi la venda de productes il·legals en els magatzems identificats,

així com l’entrada de mercaderia il·legal pel Port de Barcelona. També esmenta el llibre *Gomorra*, del periodista italià Roberto Saviano, en què es diu que les bosses aparentement falsificades són en realitat autèntiques, excedents de les fàbriques italianes.

El joc del gos i el gat. Treva o pau?

Aquest estiu, la tensió entre la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) i els manters va arribar a un clímax mai vist. Va haver-hi diversos enfrontaments, disset agents en van resultar ferits i alguns ciutadans van rebre pedrades. Les dues versions de les baralles, és clar, són contraposades. Segons Marcos González, secretari general del sindicat de policies locals (SAPOL), el problema es va iniciar quan Barcelona en Comú va eliminar l’opció que els agents de la GUB fessin hores extra: “Nosaltres tenim un dèficit de plantilla. L’Ajuntament, des de fa molt temps, ens dóna l’opció de fer serveis extraordinaris. Dels dos mil agents operatius a la

→ via pública, la meitat feien aquestes hores extra. Quan va arribar el govern d'Ada Colau ens van dir que no hi havia pressupost per mantenir l'ampliació de jornada i ens vam trobar sense prou personal per atendre la feina diària. Això va crear un efecte crida que va fer incrementar molt el nombre de manters a la ciutat, que es van fer els amos del carrer. Davant el desgavell, a finals de juny l'ajuntament va decidir restablir la possibilitat de fer hores extres, però, és clar, el pollastre ja estava muntat”.

Segons els portaveus dels manters, però, a la policia li va interessar crear conflicte “per poder quedar com els pobres de la història i que es tornés a pujar la pressió policial. Ens van utilitzar per atacar el govern”. Asseguren que la policia local d'altres municipis de Catalunya van dir als manters que anessin tots a Barcelona, i un cop a Barcelona, la GUB els deia que anessin al port. “Així estàvem tots concentrats i el conflicte semblava més gran. Van començar a dir que Barcelona té cinc-cents manters, quan en realitat no en som més de dos-cents”. També parlen de provocació

de la policia: “Quan hi ha agressions és perquè prèviament ells ens han insultat. Ens diuen subnormals i negres de merda, i un cop ens han insultat encenen les ràdios perquè el cap ho pugui sentir des de la comissaria. Llavors ja t'agafen del coll i, és clar, ja s'embolica la troca”. Tot i així, reconeixen que la majoria d'agents els tracten amb respecte, i ara des del sindicat s'està fent pedagogia perquè els manters no caiguin en les provocacions dels “polis dolents”. Faye ens explica que sempre han patit la violència d'un sector de la GUB. “Fa un temps, quatre policies van trencar-li la cama a un company i només va rebre sis-cents euros d'indemnització. I perquè una noia ho va gravar! En canvi, un policia va dir que un manter li havia trencat el dit i se'l va multar amb 13.000 euros. Hem patit moltes agressions; però, és clar, d'això ningú no en parla”.

Des de principis de desembre, però, la tensió ha baixat molt. L'Ajuntament ha aprovat un protocol d'acció que es diu Víctor Alfa i que substitueix l'anterior, el Mestral. Pretén prioritzar la seguretat dels ciutadans i dels agents i maximitzar les

garanties de seguretat de tota intervenció. A més, posa molt èmfasi en la prevenció, és a dir, a impedir que els manters s'arribin a posar a la via pública. En aquest sentit, Albert Sales diu que l'Ajuntament no vol criminalitzar el col·lectiu sinó donar-li una sortida, però que alhora també cal gestionar la convivència a l'espai públic i evitar-ne l'apropiació indeguda: “No podem dir a la ciutadania que ha de fer una sèrie de tràmits si vol muntar una parada d'un mercat i, alhora, donar avantatges reals a un col·lectiu per la seva realitat o trajectòria immigratòria. La policia ha d'actuar amb l'observança completa dels drets humans i amb una transparència total, però no pot permetre activitats irregulars”.

Des que s'ha posat en marxa el nou protocol no hi ha hagut cap enfrontament. González reconeix que els manters “estan molt menys agressius”. Policies i manters juguen al gos i al gat però no hi ha baralles. Faye reconeix que els policies “estan molt menys violents”. Això sí, des de fa un mes, a Barcelona hi ha molts més agents voltant pels carrers més comercials. “Ja no ens peguen, però ara ens costa molt més guanyar-nos la vida”.